

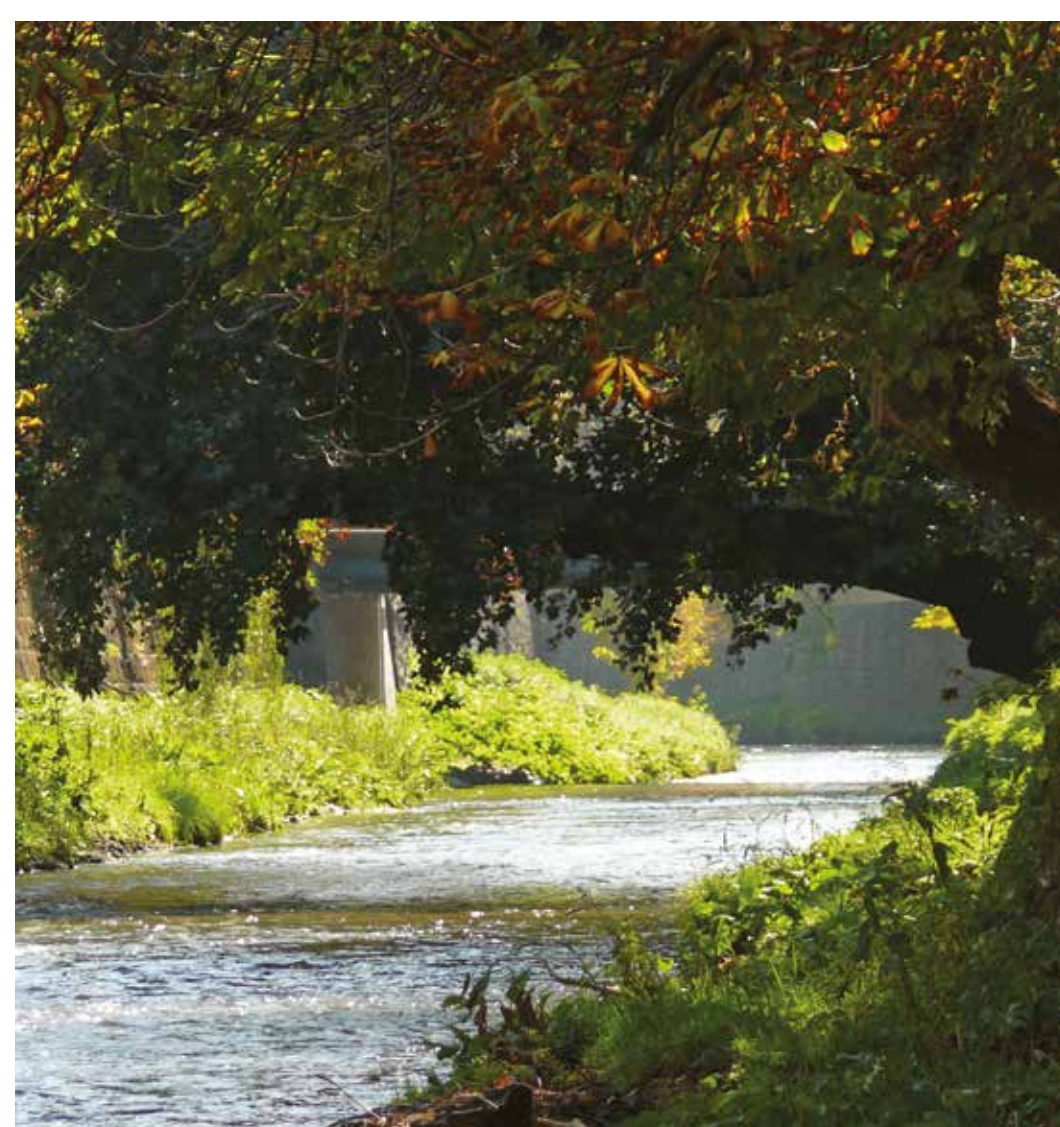
Az Eger-patak története

Az Eger-patak forrása a Balaton község mellett 340 m tengerszint feletti magasságban található Vajda-kút. A patak a forrástól a torkolatig 68 km hosszú, esése 207 m. Négyes község után torkollik a Tiszába, 93 m tengerszint feletti magasságon. Mellékvizei a Bekölcei-, Recska-, Villói-, Gilitka-, Tárkányi- és Almár-patak. Maklár alatti része az Eger-csatorna és a Rima-patak nevet kapta. Ha az Eger-patak mentén észak felé haladunk, mindent megtaláljuk a folyóteraszok maradványait. Mónosbél alatt a patak völgye szurdokká alakul, s ezt a jellegét egészen Almárig megtartja. Innen már széles völgy húzódik az Alföld pereméig.

Az Eger-patak a városnál 154 m tengerszint feletti magasságban, a várost kettészelve fut. Hőmérséklete 0 és 24 °C között változik. A patak az év legnagyobb

részében általában kis vízállású. A nyáron lezúduló felhőszakadások oly nagy víztömeget szállítanak a patakba, hogy hirtelen nem tudja azt levezetni, így áradás következik be. A pusztító árvizek mind ilyen eredetűek, nem pedig a hirtelen beálló hóolvadás következményei. A 18–19. században a város nagy pusztításokat szenvedett az áradásoktól. 1757-ben a várost az árvizektől valamelyest megvédő északi városfal is áldozatul esett a víznek, ezért Eszterházy Károly püspök lebontatta azt, de mivel a tapasztalat az volt, hogy a fal megvédi a várost az árvizek ellen, 1770-ben elhatározták egy új védőfal felépítését. 1771-től 1781-ig épült a „Nagy masina”. Az új védőfal 3–4 m magas, 3–5 m vastag és 240 m hosszú volt, s a rajta elhelyezett táblán az Énekek Énekéből vett részlet kezdő szavairól (Posuerunt me Custodem = Őrzőnek állítottak engem) Posueruntnak nevezték el. 1813-

ban az árvíz megrongálta, de kijavították. Az 1878. augusztus 31-i pusztító árvíz azonban ledöntötte. Az óriási víztömeg már Szarvaskőn nagy pusztítást végzett, s már Felnémet körül kilépett a medréből, hidakat és fákat magával ragadva hömpölygött a város felé. A Cifrakapu téri kőfal, a Posuerunt felfogta ideig-óráig a víztömeget, hatalmas tavat duzzasztva a várostól északra. A nagy nyomásnak azonban nem állt ellen a fal, hajnali három órakor összedőlt, s a víztömeg rázúdult az alvó városa! Ez a vízmennyiség gyorsan le is vonult volna, de akkor még állt az Érsekkert déli kőfala, ami mint egy gát, felfogta az összes vizet, a patakot pedig arra kényszerítette, hogy máshol keresen magának lefolyást. Így aztán egyre mélyebb és mélyebb víz alá került a mai sétálóbelváros. Ennek a pusztító árvíznek a nyomát kis vörös márványtáblák jelzik a városban több helyen.

Vízisikló (*Natrix natrix*)
Teljesen ártalmatlan hüllő. Gyakran megfigyelhető, amint épp kibújik a növényzettel benőtt parti üregekből, vagy fejét kidugva kigyózó mozgással úszik a víz felszínén. Magyarországon minden hüllő védett! Természetvédelmi értéke 25 000 Ft.

Vidra (*Lutra lutra*)
Más fajokkal összetéveszthetetlen, igazi vízi ragadozó emlősünk. Patakunkban feltehetően csak időszakosan fordul elő, de jelenlétét számos megfigyelés bizonyítja. Fokozottan védett! Természetvédelmi értéke 250 000 Ft.

Nagy kócsag (*Egretta alba*)
A patakban télen lehetőség van megfigyelni a hazai természetvédelem jelképmadarát, a Nagy kócsagot is. A sekély vízben, olykor hasig gázolva, mozdulatlanul dermedve várja a halzsákmányt. Természetvédelmi értéke 100 000 Ft.

Az Eger-patak állatvilága

Az Eger-patak Egerhez tartozó szakasza rendkívül változatos. A felsőbb szakaszokon többnyire gyors folyású, köves, kavicsos aljzatot találunk, de itt is előfordul a finom sóderes, valamint az iszapos mederanyag is. Ezeken az élőhelyeken a bolharák mellett a hegyi patakok jellemző állatai élnek. Vízhöz kötődő rovarok lárvái, valamint különféle gyűrűs férgék, csigák, halak, békák és még számos, különleges és kevésbé ismert élőlény. A mederhez kapcsolódó kisebb kiöblösödések állóvízi és lassan áramló vizekben élő állatfajoknak is helyet adnak. Bár az átvágások, kotrások, betonozások befolyásolják az élőhelyek minőségét, ennek ellenére érdekes, más-más ökológiai igényekkel rendelkező állatfaj találja meg életfeltételeit a vízfolyásban és közvetlen környezetében. Fontos megjegyezni, hogy a strandfürdő területéről érkező, mélykarsztból származó melegvíz lehetővé teszi, hogy a patakba betelepített, akár trópusi növények és állatok is megtalálják életfeltételeiket.

A tábla azon gerinces állatfajokat mutatja be, melyeket akár a patakparton sétálva is megfigyelhetünk.

Röt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
Ez a faj úgynevezett „paneldenevér”. Akár fényes nappal is láthatjuk ezeket a gyors röptű emlősöket az Eger-patak partján. Magyarországon minden denevér védett! Természetvédelmi értéke 25 000 Ft.

Fenekjáró küllő (*Gobio gobio*)
Hegy- és dombvidéki patakok lakója. Az Eger-patakban gyakori, de nehezen megfigyelhető, fenéklakó halfaj. Védett! Természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

Kövecsik (*Barbatula barbatula*)
Középhegységi és dombvidéki patakjainkban – így az Eger-patakban is – általánosan elterjedt és gyakori. Nappal a kövek alatt rejtőzik, ezért nehéz megfigyelni. Védett! Természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

Jégmadár (*Alcedo atthis*)
Eger belvárosában sétálva is találkozhatunk vele, feltűnően magas, éles hangja, gyors röpte és türkiz színű hátoldala által más madárral összetéveszthetetlen. Védett! Természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*)
Legritkább billegetőnk, mely általában hegyi patakok mentén, magasabb régiókban fordul elő. Az Érsekkerti szakaszon a téli időszakban látható. Védett! Természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

Fejes domolykó (*Leuciscus cephalus*)
40cm hosszúra is megnövő, nagyfejű, hengeres testű hal. Az Eger-patak legszembetűnőbb halfaja, gyakran figyelhető meg hidak alatt, és fák által árnyékoltt szakaszokon.

Szürke gém (*Ardea cinerea*)
Legelterjedtebb gémfélénk, amely jól alkalmazkodik akár az emberi környezethez is. Az állomány jelentős része összevonul, sok példány eljut a Szaharán túlra is, azonban egyre nagyobb arányban kísérik meg az áttelelést is. Természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
Leggyakoribb és legismertebb, jellegzetes külsejű récefajunk. Az egri szakaszon több fős csapatokban mindenhol megfigyelhetjük őket.

Kecskebéka (*Rana esculenta*)
Hátoldalán, zöld alapon fekete foltokat visel. Az Érsekkertben tavaszi estéken hallhatjuk a nagy példányszámban előforduló kecskebékek hangos kuruttyolását. Magyarországon minden kételtű védett! Természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

